

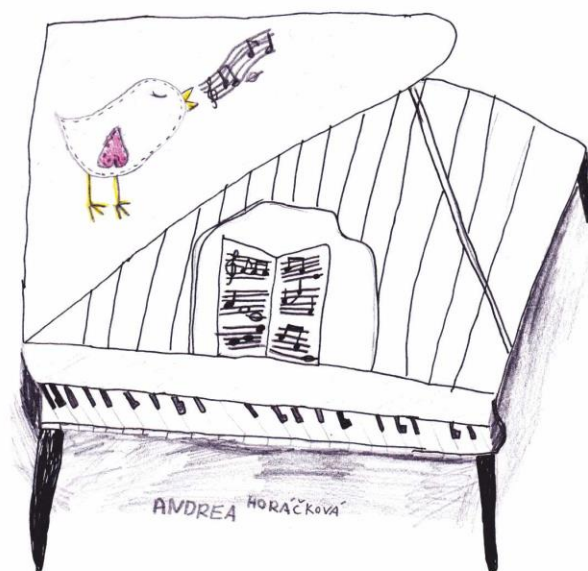
Základní umělecká škola Trutnov

Nové dimenze výuky uměleckých předmětů na ZUŠ Trutnov

Klavír a písnička *Sešit 4*

Štěpánka Hrubecká

Lucie Viesnerová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Tržebnost
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH:

Hory, doly, černý les	1
Hory, doly, černý les obměna	2
Tři citrónky	3 - 4
Amazing Grace	5
Vyletěla holubička	6
Což ten slavíček	7
Pročpak jsi, má milá	8
Limbora, limbora	9
Což se mně, má milá	10
Utěkala přepiurečka	11
Když jsem já ty koně pásal	12
Když jsem plela len	13
cvičení v e moll	14
Kdyby mně tak bylo	14
What shall we do with drunken sailor	15
D7	16
Akordová značka pro D7	17
D7 v doprovodu písní	17
Boleslav, Boleslav	18
Akordové značky	19
Hořela lípa, hořela	20
Nestůjte, mládenci, pod okny	21
Stupnice a moll a paralelní stupnice durová	22 - 23
Stupnice harmonické a melodické	24
Stupnice a moll	24 - 25
a moll - kvintakord a obraty	25
Akordy na základních harmonických funkcích v a moll	26
Rozložená kadence a moll	26
Improvizuj	27
Ej, láska, láska - dopiš doprovodné akordy	27
Ej, láska, láska	28
Stupnice e moll a stupnice paralelní	29 - 30
e moll harmonická a melodická	31
E moll kvintakordy a obraty	32
Akordy na základních harmonických funkcích	32
Rozložená kadence e moll	33
Improvizuj	33
Až já pojedu přes ten les	34
Stupnice d moll a stupnice paralelní	35 - 36
D moll kvintakord a obraty	37
Akordy na základních harmonických funkcích	37
Rozložená kadence d moll	38
Improvizuj	38
Ej, padá, padá rosička	39

OBSAH:

Stupnice g moll a paralelní stupnice	40 - 41
g moll kvintakord a obraty	42
Akordy na základních harmonických funkcích	42
Rozložená kadence g moll	43
Improvizuj	43
Čí to husičky na tej vodě	44
Na tú svatú Katerinu	45 - 46
Touha po jaru	47
Teče voda proti vodě	48

klavírní doprovody k písním 1 -15 zhudebnila Štěpánka Hrubecká

Ilustrace na titulních stranách vytvořili žáci z výtvarné třídy Pavly Hodasové.

ÚVOD

„Lidová píseň“ předávaná z generace na generaci se v dnešní době jakoby ztrácí. A přitom její melodičnost a rytmická svěžest má v sobě sílu povzbuzení. Čím lépe ji naše děti a žáci poznají, tím snadněji pochopí písně jiných národů. Používáme zahraniční materiály, kde jsou písně metodicky seřazeny. Inspirovaly jsme se a snažily se i naše písně takto metodicky uspořádat.

Klavírní doprovody jsem psala tak, jak na mě působila i poezie slov v textu ukrytá. Největší radost bych však měla, kdyby se žáci odvážili hledat vlastní doprovody k písni třeba i podle tohoto návodu. Přeji všem mnoho radosti s hudbou.

Štěpánka Hrubecká

Sešity Klavír a písnička jsou doplňkové materiály pro výuku hry na klavír, které jsou zaměřeny na hru lidových písní a tvoření doprovodů k písni. V první části sešitu jsou řazeny jednotlivé lidové písně dle obtížnosti. Doprovody k písni složila Štěpánka Hrubecká.

V druhé části sešitu, kterou vytvořila a uspořádala Lucie Viesnerová, se žáci učí teorii z oblasti not, rytmu, intervalů, stupnic, akordů, akordových značek a harmonie a zároveň plní praktické úkoly, tvoří doprovody a improvizují. Postupně se učí vytvářet si doprovody k lidovým písni od nejjednodušších variant doprovodů až po použití vedlejších a mimotonálních harmonických stupňů. Zároveň se seznámí s tanečními a jazzovými styly, kde si mohou zkusit složit krátké skladby v daném stylu a rytmu. Obě části se dají libovolně kombinovat, záleží na učiteli, jak materiály použije ve výuce a přizpůsobí je individuálním schopnostem žáka. Na přiloženém CD si žáci mohou poslechnout nahrávky písní a cvičení, které využijí při své domácí přípravě.

Ve všech sešitech jsou použity symboly – kytička, ptáček, kniha. Kniha představuje teoretický poznatek, ptáček symbolizuje praktický úkol a kytička značí metodickou poznámku nebo návod, jak daný úkol řešit.

Věřím, že sešity Klavír a písnička budou inspirací i vhodným materiálem k doplnění a zpestření výuky hry na klavír.

Lucie Viesnerová

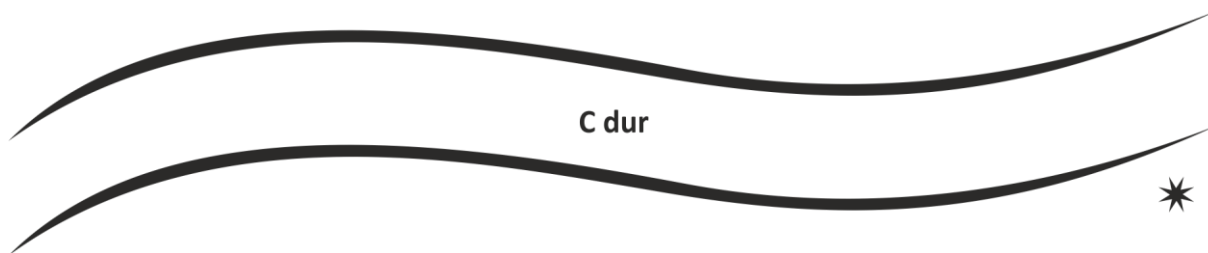
PODĚKOVÁNÍ

Rády bychom touto cestou poděkovaly skladateli Jiřímu Gemrotovi za cenné rady a připomínky při tvorbě klavírních doprovodů. Děkujeme za krásné skladatelské semináře s dětmi, které byly inspirací pro naši práci. Zároveň velký dík patří hudebnímu skladateli Jaroslavu Šťastnému, který připravil pro naše žáky semináře na téma improvizace a stylizace doprovodů k písni.

Poděkování patří Zdislavě Holomíčkové ze ZUŠ v Trutnově, která vytvořila krásné ilustrace v přípravném sešitě, zvláště pak v části Intervaly - Obrázky. Dále za ilustrační doprovod děkujeme Ivanu Moravcovi ze ZUŠ ve Dvoře Králové, který poskytl výtvarné práce svých žáků a výtvarné třídy Jany Wolfové ze ZUŠ v Úpici. Děkujeme výtvarné třídě Pavly Hodasové ze ZUŠ v Trutnově za ilustrace na titulní a závěrečné strany sešitů.

Štěpánka Hrubecká a Lucie Viesnerová

Písně s doprovody

* Můžeš si vybarvit názvy tónin tak, jak na tebe působí jejich nálada v písni (vodovky, pastelky).

V této písni se mění harmonie někdy po taktu a někdy na každou čtvrtřovou dobu. Dobře si promysli harmonii, kterou si můžeš i vyznačit pod notovou osnovou.

1 Hory, doly, černý les

Středně rychle ♩ = 108

1. II: Hory, doly, černý les
Hory, doly, černý les :II ,
II: neviděl jsem svou panenku eště dnes, eště dnes. :II
2. II: Kdo jste viděl, povězte, :II
II: mé srdéčko zarmoucené potěšte. :II
3. II: Já ji viděl, nepovím, :II
II: trhala tma na zahrádce rozmarýn, rozmarýn. :II
4. II: Utrhla tam dvě růže, :II
II: vložila je Jeníčkovi do luže, do luže. :II
5. II: On ti bude libě spát, :II
II: on ti přijde zejtra ráno děkovat, děkovat. :II

Česká z Libice

V prvním taktu v levé ruce je použita široká harmonie. /CEG = CGE/ Prostřední tón je přesunut o oktávu výše, vznikne tím zvukově barevnější a pestřejší zvuk.

Které harmonické funkce zůstávají shodné s předchozí úpravou?

2

Hory, doly, černý les

Středně rychle ♩ = 102

The musical score is written for piano in 2/4 time. It consists of three systems of staves. The first system (measures 1-9) starts with a forte (*f*) dynamic and includes fingering numbers 41, 31, 41, 2, 41, 3, 3, and a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The second system (measures 10-16) begins with a *dolce* marking and includes fingering numbers 31, 31, 41, and 2. The third system (measures 17-21) is marked *poco rit.* and includes fingering numbers 31, 41, 2, 5, 2, 1, and a *Ped.* (pedal) marking with an asterisk (*).

Melodie v primu je vhodná pro hru z listu, melodie v sekundu v rámci čtyřruční hry obohatí způsob doprovodů v písni. Žák si může přizpůsobit rytmus v melodii podle slabik jednotlivých slok.

3

Tři citrónky

Allegretto ♩ = 116

8va

7 (8)

11 (8)

14 (8)

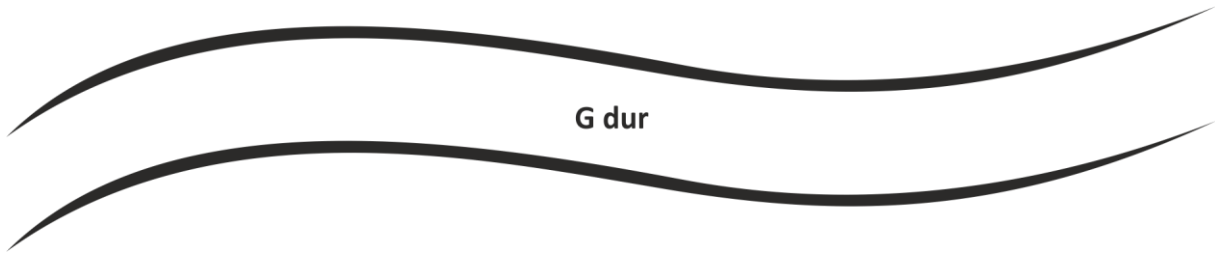
V jedné mořské pustině,
ztroskotal parník v hlubině.
jenom 3 malé citronky zůstaly na hladině.

Rýbaroba Rýbaroba Rýbaroba čuču ,
Rýbaroba Rýbaroba Rýbaroba čuču
Rýbaroba Rýbaroba Rýbaroba čuču, zůstaly na hladině.

Jeden z nich povídá, přátelé,
netvařte se tak kysele.
Vždyť je to přece veselé, že nám patří moře celé.

Rýbaroba Rýbaroba Rýbaroba čuču,
Rýbaroba Rýbaroba Rýbaroba čuču,
Rýbaroba Rýbaroba Rýbaroba čuču, že nám patří moře celé.

A tak se citronky plavily dál
jeden jim k tomu na kytaru hrál,
a tak se plavily do dále, až na ostrov korálový.

G dur

4

Amazing Grace

Moderato ♩ = 108

A - maz - ing grace! How sweet the sound That saved a wretch like me!
I once was lost but now I'm found; Was blind but now I see.

1. I see. I see.
2. I see.

Krokem ♩ = 89

8

16 *8va* *8va* *8va rit.*

Vyletěla holubička
 Vyletěla holubička
 z rychtářovic okenečka.

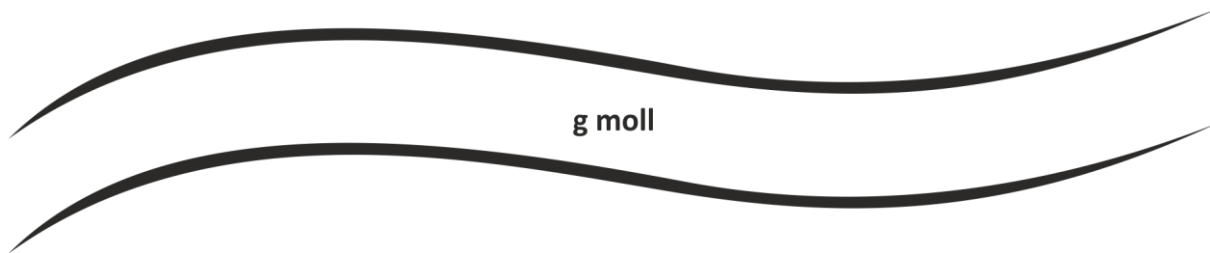
Vyletěla, zahoukala,
 na milého zavolala:

„ Pojď, můj milý, z oné strany,
 pomoz na mě nůši trávy!“

„ Těžší tráva než otava,
 pročs, má milá, tolik brala?“

„ Já jsem brala po libosti?
 abych měla kravám dosti.“

Z Čech

Tato píseň se může hrát tanečně. Vynikne pak její valčíkový charakter a vylehčení druhých a třetích dob dodá písni pocit lehkosti.

6

Což ten slavíček

Mírným pohybem ♩ = 106

Což ten slavíček od půlnoci zpívá,
což se ten hlásek pěkně rozlívá?
Sedne na větvičku, zpívá si písničku,
aby slašela samička milá.

Samička, jak to zpívání slyšela,
hned se ze spaní v lese vzbudila,
vlítla na větvičku, poslouchá písničku-
už se milujou ptáčkové oba!

Z Táborska

Pročpak jsi, má milá

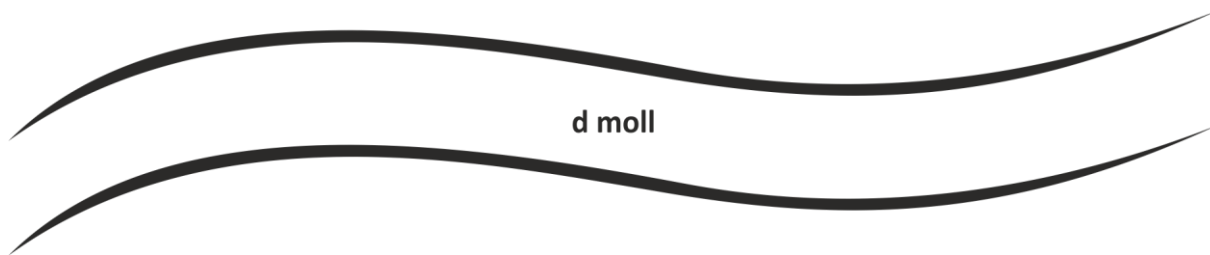
Mírným pohybem ♩ = 94

The musical score is written for piano in 3/4 time, featuring a treble and bass clef. It consists of three systems of music. The first system (measures 1-6) is marked *mf* and includes fingerings (5, 4, 3, 2, 1, 2, 1, 2, 5) and a 7-measure rest in the bass line. The second system (measures 7-11) includes a *f* dynamic marking and fingerings (1, 5, 2, 3, 5, 4, 1, 2, 1, 4, 3, 1, 2, 1). The third system (measures 12-16) is marked *rit.* and includes dynamics *mf* and *mp*, with fingerings (1, 2, 1, 1, 5, 3, 1, 5, 3, 1). The piece concludes with a double bar line.

Pročpak jsi, má milá
 Pročpak jsi, má milá,
 tak záhy přivstala,
 když ještě skřivánek
 nezpíval?

„Já záhy přivstala,
 kravičkám chystala,
 abys mě, můj milej,
 rád míval.“

Z Budějovicka

Pravá ruka má v této písni krásné sólo. Basové tóny v levé ruce jsou odpovědí k jejímu tesknému charakteru, místy přebírá a imituje její melodii.

8

Limbora, limbora

Zvolna ♩ = 62

Limbora, limbora

Limbora, limbora, zelená limbora,
padají oriešky, padají oriešky
do našeho dvora.

Padají oriešky, drobné oriešťatá,
padají oriešky, drobné oriešťatá,
ktože vás poberie, ktože vás poberie,
chudobné dievčatá.

Následující píseň je zároveň vhodným cvičením pro levou ruku.

9

Což se mně, má milá

Moderato ♩ = 96

1. Což se mně, má milá, hezká zdáš?

Budeš-li tak hezká, až se vdáš?

II: Ještě hezčejší, můj nejmilejší,

vem si mě, vem si mě, uhlídáš. :II

2. Což se mně, má milá, hezká zdáš.

Copak ti máti dá, až se vdáš?

II: Krávu s telátkem, ovci s jehňátkem,

strakatou slepičku s kuřátkem. :II

3. Vem si mě, můj milej, vem, vem, vem,

dobrá hospodyňka, jsem, jsem, jsem.

II: Já ráno vstávám, kravičkám dávám,

kuželík (vřetánko) každéj den vypřádám. :II

Jistě již víš, že i mollové tóniny obsahují durovou dominantu. O které takty se jedná?

Na druhém řádku se objeví 2 takty v tónině F dur, která je zároveň tóninou paralelní.

10

Utěkala přepijurečka

Živě ♩ = 100

The musical score is for a piece in 2/4 time, marked 'Živě' (Allegretto) with a tempo of 100 beats per minute. It consists of two systems of music. The first system contains measures 1 through 8. The second system contains measures 9 through 16. The key signature is one flat (B-flat major or F minor). The score includes fingering numbers (1-5) above notes and fingerings (1-3) below notes. Dynamic markings include *mf* (mezzo-forte) and *f* (forte). The piece ends with a double bar line.

Utěkala přepijurečka

Utěkala přepijurečka v proso, v proso,

a ja za ňu, něboraček, boso, boso.

Utěkla mi přepijurečka v pole, v pole,

už něbude přepijurečka moje, moje.

ze Slezska

Přepijurečka = křepelka.

Něboraček = chudáček.

D dur

11

Když jsem já ty koně pásal

Volně ♩ = 74

8

16

mf

mp

f

mf

p

8vb... |

1. Když jsem já ty koně pásal,
přišla na mě dřímota
II: dřímó, dřímó, dřímotinka,
koně vešli do žita. :II

2. Přišel na mě šelma sedlák,
toho žita hospodář:
II: „ Co ty, šelmo, co tu děláš,
že ty koně v žitě máš? “ :II

3. „ A já nejsem žádněj šelma,
já jsem hodné matky syn.
II: Kdyby mě to jinej řekl,
tomu bych se postavil.“ :II

V této písni se vyskytuje transpozice z tóniny D dur do E dur za použití Dominantního septakordu z tóniny E dur / H Dis Fis A /. Doprovod v levé ruce je zároveň vhodným cvičením k orientaci v použitých tóninách.

12

Když jsem plela len

♩ = 100

Musical notation for measures 1-8. The piece is in 2/4 time with a key signature of two sharps (D major). The right hand plays a simple melody with quarter notes and rests. The left hand provides a rhythmic accompaniment with eighth notes and includes fingering numbers (1-5) for the fingers.

Musical notation for measures 9-15. The right hand continues the melody. The left hand accompaniment includes a sequence of eighth notes with fingering numbers (2, 4, 1, 2, 4, 1, 5, 2) and ends with a bass clef in the final measure.

Musical notation for measures 16-22. The key signature changes to three sharps (E major) starting at measure 16. The right hand melody continues. The left hand accompaniment includes eighth notes with fingering numbers (2, 1, 2, 3, 2, 3, 4, 1, 3, 2, 3, 1, 3, 4, 2, 1).

Musical notation for measures 23-29. The right hand melody continues. The left hand accompaniment consists of eighth notes.

Musical notation for measures 30-36. The right hand melody concludes with a final note and a double bar line. The left hand accompaniment continues with eighth notes.

e moll

Máme zde napsanou Kadenci e moll. Tón e1 nepatří do Dominanty ve druhém taktu, je melodickým tónem.

Pozměň čtyřdobé metrum na třídobé.

Tato technika byla běžná a oblíbená již v období Renaissance.

13

Na druhém řádku se v levé ruce objeví nota cis. Ze které mollové stupnice je použita?

14

Kdyby mně tak bylo

Smutně ♩ = 68

5

rit.

1. Kdyby mně tak bylo, jak mně bývalo
když mně to slunéčko jasně svítivalo.
Svítilo mně slunce, bylo naproti nám,
už se to slunéčko za hory ubírá.
2. Svítalo mně děvče jak to krásné slunce,
ale už nespívá, odešlo za kopce.

Kdyby mně tak svítíl, jak mně svítíva-val,
když pěkný měsíček naproti bývá-val.
3. Svítíl mně měsíček z hory javorové,
ale se zatemnil v síni šohajové.
Svítil mně měsíček, hezký šohajíček,
ale už nespívá, zašel za kopeček.

What shall we do with the drunken sailor

Em $\text{♩} = 72$ D Em G H7

8 Em D

13 Em G H7 Em

1. What shall we do with the drunken sailor,
 what shall we do with the drunken sailor,
 what shall we do with the drunken sailor
 early in the morning?

R. II: Hooray and up she rises :II,
 hooray and she rises early in the morning.

2. II: Put him in the long boat till he's sober :II
 3x
 early in the morning.

R.
 3. Pull out the plug
 and wet him all over ...

R.
 4. Put him in the scuppers
 with hose-pipe on him ...

R.
 5. Heave him by the leg
 in running bowline ...

R.
 6. Tie him to the taffrail
 when she's yardarm under ...

R.

Čert ví, kdy kotvy zvednem

1. II: Náš lodivod už je zas jak kára:II 3x
 koukej, jak se klátí.

II: Čert ví, kdy kotvy zvednem:II, 3x
 když to s ním tak mlátí.

2. II: Hej, rychle všechen rum přes palubu:II, 3x
 ať nepije dále.

II: Čert ví, kdy kotvy zvednem:II, 3x
 nejdřív na Tři krále.

3. II: Náš lodivod už není jak kára:II 2x
 náš lodivod je fit a kára
 námořníky hloupý.

II: Čert ví, kdy kotvy zvednem:II, 3x
 až se rum zas koupí.

Praktická část

D7 a použití v doprovodu písní

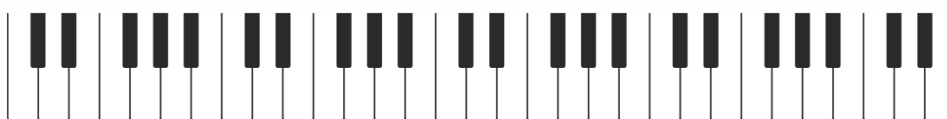
Dominantní septakord (v hudbě používáme zkratku D7) je souzvuk čtyř tónů, který leží na dominantě. Krajní tóny tvoří interval malou septimu.

Dominantní septakord tvoří durový kvintakord s přidanou malou vrchní tercií.

Vyznač klávesy D7 v tónině A dur po celé klaviatuře.

Akordová značka pro D7

D 7 se značí podle základního tónu akordu a k písmenu se přidává číslice 7 (septakord). D7 v A dur bude mít akordovou značku E7. Pro jednotlivé obraty použiješ lomítko a za lomítko napíšeš spodní tón.

Dominantní septakord

E7 E7/G# E7/H E/D

Zahraj si D7 v A dur a jeho obraty.

Jednotlivé obraty D7 poznáš dobře podle sluchu, když si uvědomíš, kde slyšíš sekundu. Stejně tak ti sekunda pomůže i v notovém zápise jednotlivých obratů.

1. Obrat – kvintsextakord – sekundu slyšíš nahoře
2. Obrat – terckvartakord – sekundu najdeš uprostřed
3. Obrat – sekundakord – sekunda zní dole

Základním tónem u obratů D7 je vždy tón vrchní sekundy.

Vybarvi si v notách základní tón u D7 a jeho obratů v A dur.

D7 v doprovodu písní

D7 se často používá v doprovodu písní místo pouhého kvintakordu a jeho obrátů. Nejčastěji se používá 1. obrat D7, u kterého se vynechává kvinta. D7 v doprovodu používáme tehdy, když by došlo ke zdvojení tónu v melodii a v doprovodném akordu.

E⁷ E⁷/G[#] E⁷(omits⁵)/G[#]

Zapiš D7 v předepsaných tóninách, dále zapiš tvar dominantního kvintsextakordu tak, jak se používá nejčastěji v doprovodu lidových písní.

D dur

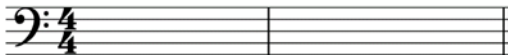
E dur

F dur

G dur

Urči tóninu u každého akordu D7, u obrátů si urči nejdříve základní tón akordu. Tóninu napiš pod akord.

Uvědom si, že D7 se nestaví na T.

Zahraj si píseň Boleslav, Boleslav, která je zapsaná v tónině.....

Vytvoř doprovod podle značek T, S, D7. Doprovod zapiš do osnovy.

Boleslav, Boleslav

T

D7

S

T

D7

T

T

2. Jampak nemám plakat, smutná naříkat,
když tě vidím do vojenských šatů oblíkat.

3. Ty vojenské šaty trápí srdce mé,
neplač, holka, nenaříkej, vždyť se sejdeme!

Akordové značky

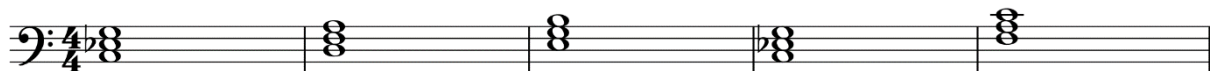
Zapsat durový kvintakord a jeho obraty akordovou značkou už jistě umíš. Durový kvintakord zapíšeš akordovou značkou podle jeho základního tónu, stejně tak zapíšeš i mollový.

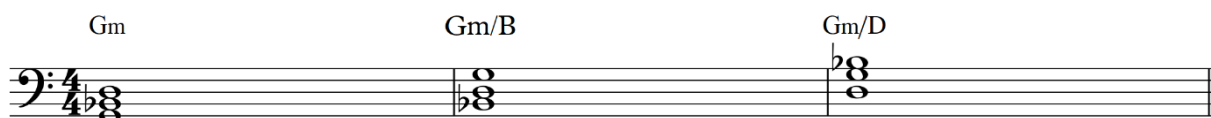
K mollovému kvintakordu přidáš písmeno malé **m**, které značí mollový akord.

Zahraj si následující akordy a označ je akordovou značkou.

Obraty mollového kvintakordu se značí **Gm/B**, **Gm/D**. Za lomítkem napíšeš tón, který je nejniž.

Vyznač na klaviatuře tyto akordy.

Cm/G

Em/H

Am/C

Zahraj si písničku Hořela lípa, hořela, která je napsaná v tónině.....

Označ každý doprovodný akord akordovou značkou.

Hořela lípa, hořela

Smutně

mp Ho - ře - la lí - pa, ho - ře - la, pod ní pa - nen - ka se děl - la,

5 3 5 1 3

jis - křič - ky na ní pa - da - ly, mlá - den - ci pro ni pla - ka - li.

Cožpak vy pro mě pláčete? Vždyť nejsem sama na světě,
vždyť nejsem sama jediná, děvčat je plná dědina.

Písnička Nestůjíte, mládenci pod okny je zapsaná v tónině.....

Vytvoř doprovod levé ruky podle předepsaných akordových značek. Doprovod zapiš do osnovy.

Nestůjíte, mládenci, pod okny

C C/E Dm G/H

Ne - stůj - te, mlá - den - ci, pod ok - ny, G/H
 jest - lí vás no - žič - ky bo - le - jí, sed - ně - te

6 1. G7/D C G7/D 2. G7/D C

do svět - ni ce, na žid - li - ce.

2. My jsme k vám nepřišli posedět, my jsme se přišli poptat: Vy máte tři hezká děvčata, můžem-li jednu dostat.

3. Neber si, Jeníčku, takovou, která je tuze pyšná, ona by snad ani za tebou ze dveří ven nevyšla.

4. Neber si, Jeníčku, takovou, která je zamračená, ona by se na tě mračila od rána do večera.

Stupnice a moll a paralelní stupnice durová

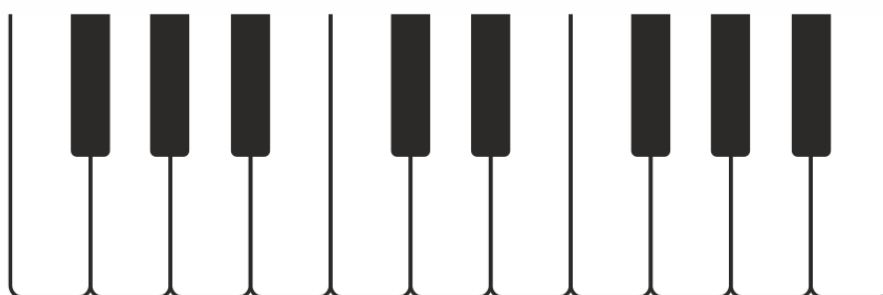
Mollová stupnice přirozená (aiolská) je tvořena celými tóny a dvěma půltóny, které se nachází mezi druhým a třetím stupněm a pátým a šestým stupněm. Mollová stupnice zní smutně, obsahuje pět tónů z pětiprstové polohy mollové.

Stupnice a moll nemá žádné předznamenání.

Vyznač na klaviatuře stupnici a moll přirozenou a znázorni si půltonové kroky.

Která durová stupnice nemá žádné předznamenání?.....

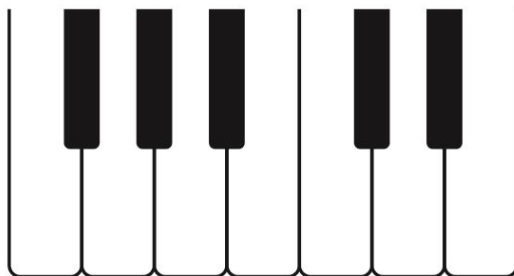
Ke každé mollové stupnici můžeme najít paralelní stupnici durovou, která má stejné předznamenání. Paralelní stupnice durové a mollové jsou tvořeny stejnými tóny, ale mají odlišnou tóniku.

Paralelní stupnici durovou najdeš o malou tercii výš, než leží tónika stupnice mollové.

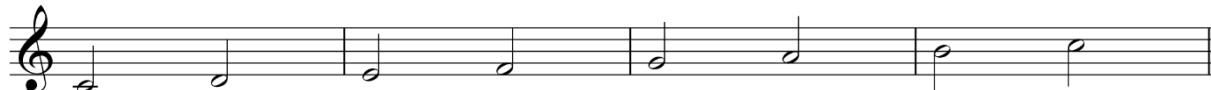
Vyznač na klaviatuře tóniku stupnice a moll a k ní malou tercií směrem nahoru.

a moll

5 C dur

Vyznač ve stupnici a moll tón, na kterém najdeš stupnici paralelní durovou.

Vyznač ve stupnici C dur tón, na kterém najdeš stupnici paralelní mollovou.

Na kolikátém stupni mollové stupnice najdeš její paralelní durovou.....?

Na kolikátém stupni durové stupnice najdeš její paralelní mollovou.....?

Stupnice harmonické a melodické

a moll harmonická

9 a moll melodická

Když u mollové stupnice přirozené zvýšíš 7. stupeň o půl tónu směrem nahoru i dolů, tak se tato stupnice nazývá mollová harmonická. Mezi 6. a 7. stupněm vznikne krok jeden a půl tónu. Tato stupnice je zajímavá svým tureckým charakterem.

Vyznač si v notách zvýšení 7. stupně u a moll harmonické.

U mollové melodické zvýšíš 6. a 7. stupeň jen směrem nahoru, dolů se hraje jako stupnice přirozená mollová.

Zvýrazni v notách zvýšení 6. a 7. stupně u a moll melodické.

Zahraj si podle not cvičení na stupnici a moll.

Stupnice a moll

Zahraj si cvičení ještě jednou v a moll harmonické. Vyznač barevně v notách, co se změní.

Nauč se hrát stupnici v rovnoměrném pohybu přes dvě oktávy dle předepsaného prstokladu.

a moll - prstoklad

Nauč se tak hrát i a moll melodickou.

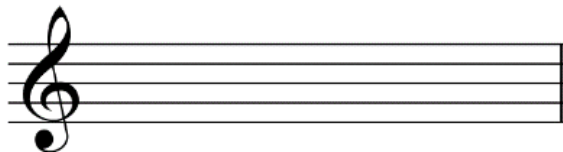
a moll – kvintakord a obraty

Dopiš rozložené kvintakordy do mollové kadence a kadenci si zahraj.

Postav a zapiš kvintakord na dominantě v a moll harmonické.

Akordy na základních harmonických funkcích

Zahraj si akordy a moll. Dominanta v a moll je vždy durová, vychází z mollové harmonické stupnice.

Am Dm/A Am E/G# E7/G# Am

Dopln' rozložené kvintakordy a kadenci si zahraj.

Rozložená kadence a moll

I *IV*

V *I*

Improvizuj na rozložené kadenci krátkou skladbičku.

Two empty musical staves, one for the treble clef and one for the bass clef, intended for improvisation.

3

A musical staff with a treble clef and a '3' above it, indicating a triplet. The staff is empty for improvisation.

Zahraj si píseň v tónině a moll a zkus ji doprovodit pomocí akordů TSD.

Ej, lásko, lásko – dopiš doprovodné akordy

Zdlouha, teskně

mp

1 4 5 3 4 3 2 1

Ej, lás - ko, lás - ko, ty nej - si stá - lá,

A musical score for the song 'Ej, lásko, lásko'. It features a treble clef and a 3/4 time signature. The melody is written on a single staff with fingerings (1, 4, 5, 3, 4, 3, 2, 1) and a dynamic marking of 'mp'. The lyrics are: 'Ej, lás - ko, lás - ko, ty nej - si stá - lá,'.

5

5 1 2 5

ja - ko vo - děn - ka me - zi bře - ha - ma.

A musical score for the song 'ja - ko vo - děn - ka me - zi bře - ha - ma.'. It features a treble clef and a 3/4 time signature. The melody is written on a single staff with fingerings (5, 1, 2, 5) and repeat signs. The lyrics are: 'ja - ko vo - děn - ka me - zi bře - ha - ma.'.

Píseň je možné doprovodit také takto.

Ej, lásko, lásko

Zdlouha, teskně

mp

Ped.

5

2. Vody uplyne, láska pomine, jako lísteček na rozmarýně.

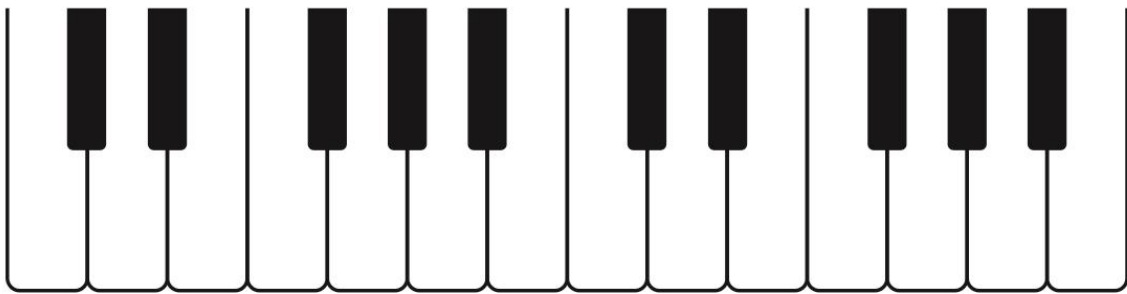
Stupnice e moll

Stupnice e moll má předznamenání 1 křížek – fis, stejně jako stupnice paralelní durová, kterou najdeš o malou tercii výš od mollové.

Na klaviaturách vyznač stupnici e moll přirozenou a stupnici G dur. Označ půltónové kroky.

e moll

5 G dur

Vyznač ve stupnici e moll tón, na kterém najdeš stupnici paralelní durovou.

Vyznač ve stupnici G dur tón, na kterém najdeš stupnici paralelní mollovou.

Na kolikátém stupni mollové stupnice najdeš její paralelní durovou.....?

Na kolikátém stupni durové stupnice najdeš její paralelní mollovou.....?

Zahraj si cvičení a zaposlouchej se do stupnice e moll.

Stupnice e moll

Zahraj si ji ještě jednou jako e moll harmonickou. Vyznač v notách zvýšený stupeň, který je pro mollovou harmonickou charakteristický.

Nauč se hrát e moll harmonickou přes dvě oktávy v rovném pohybu. Dodrž předepsaný prstoklad.

e moll harmonická – prstoklad

The image shows a musical score for an E minor harmonic exercise. It consists of two systems of piano accompaniment. The first system has four measures, and the second system has four measures. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The exercise is written in a steady eighth-note pattern. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below the notes. The first system starts with a treble clef and a key signature of one sharp. The second system starts with a bass clef and a key signature of one sharp. The exercise ends with a double bar line.

A jak by vypadala e moll melodická? Zkus si ji zahrát nahoru i dolů a zapsat do připravené osnovy. Prstoklad zůstává stejný.

A blank musical staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The staff is divided into four measures by vertical bar lines, intended for the student to write a melodic line in E minor.

e moll kvintakordy a obraty

Postav a zapiš kvintakord na dominantě a D7 v e moll harmonické.

Akordy na základních harmonických funkcích

Zahraj si akordy v e moll a dopiš chybějící akordové značky.

Doplň rozložené akordy na TSD.

Rozložená kadence e moll

3

Improvizuj krátkou skladbičku na kadenci v e moll. Akordy můžeš libovolně rozkládat nebo je hrát i harmonicky.

3

Zharmonizuj píseň pomocí mollové kadence. V 5. – 8. taktu dopiš doprovod podle akordových značek. V této části přechází píseň do paralelní durové tóniny.

Až já pojedu přes ten les

Mírně

1 1 2 1 G 3 5

Až já po - je - du přes ten les, jen ty mě ko - níč - ku,

7 D7 G

pěk - ně nes, stu - pej a stu - pej, je - nom ne -

12

du - pej, vez mě, ko - níč - ku, kam ty chceš.

Píseň je možné doprovodit také takto. Všimni si rytmické imitace v 10. a 12. taktu v levé ruce.

Mírně

1 1 2 1 3 5

mp

7 *mf*

12

Stupnice d moll

Stupnice d moll má předznamenání 1 b – hes (b) stejně jako stupnice durová paralelní.

d moll

5 F dur

Vyznač v notách půltónové kroky ve stupnici d moll a F dur.

Paralelní stupnici durovou najdeme k mollové o.....

Paralelní stupnice mají tóniku.....

Na kolikátém stupni stupnice durové najdeš paralelní stupnici mollovou?.....

Zahraj si cvičení a poslouchej, jak zní stupnice d moll přirozená.

Stupnice d moll

Musical score for the D minor scale in 3/4 time. The score is written for piano and consists of two systems. The first system has four measures. The second system has three measures. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes.

Kolikátý stupeň zvýšíš, aby se z přirozené mollové stala harmonická?.....

Zahraj si cvičení jako mollovou harmonickou a vyznač zvýšený stupeň.

Stupnici d moll harmonickou se zkus naučit oběma rukama v rovném pohybu přes dvě oktávy. Níže předepsaný prstoklad je nutné dodržet.

d moll – prstoklad

Musical score for the D minor scale in 3/4 time, showing a specific fingering pattern (prstoklad) for both hands. The score is written for piano and consists of two systems. The first system has four measures. The second system has three measures. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes.

d moll kvintakord a obraty

Two systems of musical notation in 12/8 time, D minor key. The first system shows a Dm pentad in root position and its first inversion (Dm/F). The second system shows a Dm/A pentad in root position and its first inversion (Dm/A). The notation includes treble and bass clefs, a key signature of two flats, and a time signature of 12/8.

Postav si kvintakord na dominantě a D7 v d moll harmonické.

Akordy na základních harmonických funkcích

A musical exercise in 4/4 time, D minor key. It shows a sequence of chords in both treble and bass staves. The first chord is Dm. The second and third chords are blank. The fourth and fifth chords are D7 and D7b9 respectively. The sixth chord is blank. The notation includes a key signature of two flats and a time signature of 4/4.

Zahraj si akordy v d moll a dopiš chybějící akordové značky.

Doplň akordy v rozložené kadenci d moll.

Rozložená kadence d moll

I *IV*

3

V *I*

Improvizuj krátkou skladbičku na kadenci d moll.

3

Moravská píseň za Slovácka Ej, padá, padá rosička je mollového charakteru. Ve třetím taktu přechází do paralelní tóniny F dur. V 5. taktu už je zpět v d moll.

Dopiš chybějící doprovod v levé ruce.

Vyznač si v písničce TSD.

Ej, padá, padá rosička

Zvolna

Chords: Dm, Gm, Dm, A⁷(omit5)/C[#], Dm, F, C

Ej, padá, padá listopad, pozdravuj milú nastokrát,
Pozdravuj milú, holuběнку sivú, že ju tu mosím zanechat.

Ej, padá, padá deštíček, proč jsi tak smutný Janíček,
Proč jsi tak smutný, proč jsi uplakaný, šohajíčku milovaný.

Ej, prší, prší napořád, vzkazte pozdravení nastokrát,
vzkazte pozdravení mému potěšení, že ho tu mosím zanechat.

Stupnice g moll

Stupnice g moll má stejné předznamenání jako k ní paralelní stupnice durová, kterou najdeš o malou tercii výš.

g moll

B dur

Vyznač ve stupnici g moll tón, na kterém začíná stupnice paralelní durová.

Vyznač ve stupnici B dur tón, na kterém začíná stupnice paralelní mollová.

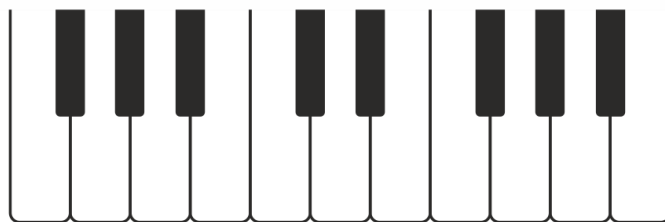
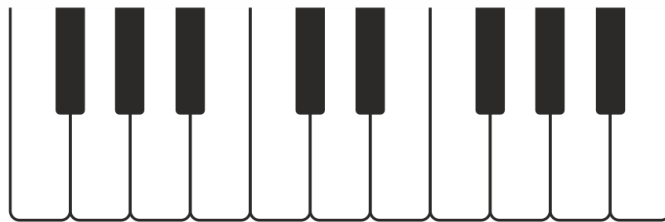
Na kolikátém stupni mollové stupnice najdeš její paralelní durovou.....?

Na kolikátém stupni durové stupnice najdeš její paralelní mollovou.....?

Vyznač na klaviatuře g moll harmonickou a melodickou.

Stupnice g moll

Zahraj si cvičení nejdříve jako přirozenou g moll. Pak zkus cvičení zahrát v g moll harmonické a melodické.

Nauč se hrát g moll harmonickou přes dvě oktávy v rovném pohybu. Dodrž předepsaný prstoklad.

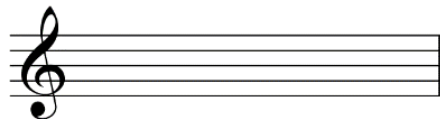
g moll - prstoklad

g moll kvintakord a obraty

Two systems of musical notation in G minor, 12/8 time. The first system shows the G minor triad (G-Bb-D) in root position and its first inversion (Bb-D-G). The second system shows the G minor triad in second inversion (D-G-Bb) and its first inversion (Bb-D-G) with a fermata. Chord symbols Gm, Gm/Bb, and Gm/D are placed above the notes.

Postav a zapiš kvintakord na dominantě a D7 v g moll harmonické.

Akordy na základních harmonických funkcích

Musical notation in G minor, 4/4 time, showing the G minor triad (G-Bb-D) in root position and its first and second inversions (Bb-D-G and D-G-Bb) in both hands. The chord symbol Gm is placed above the first measure.

Zahraj si akordy v g moll a dopiš chybějící akordové značky.

Doplň rozloženou kadenci a cvičení si zahraj. Můžeš použít i pedál.

Rozložená kadence g moll

I *IV*

3

V *I*

Improvizuj krátkou skladbičku na kadenci v g moll. Akordy můžeš libovolně rozkládat nebo je hrát i harmonicky.

3

Čí to husičky na tej vodě

Nešťastně

mp Čí to hu - sič - ky na tej vo - dě,
cho di - ju so - bě po slo - bo - dě,

Gm Cm/E \flat Gm D/F \sharp Gm D⁷(omit5)/F \sharp Gm

co se dív - ěa na - na - há - ňá,

Gm Gm Cm/G D⁷(omit5)/F \sharp

od ve - ěe - ra až do rá - na.

Gm Cm/G D⁷(omit5)/F \sharp Gm

Zahraj si melodii písničky Čí to husičky a dopiš doprovod podle akordových značek.

Vyznač si akordy TSD.

Na tú svatú Katerinu

Energicky

moravská ze Slovácka

2 4 5
1 1 2
mf Na tú sva-tú Ka - te - ri-nu, ka - te - rins-ku ne - dě -

8
lu, ver-bo - va - li šo - ha - jíč - ka na voj - nu,

15 *f* ver - bo va - li šo - ha - jíč - ka na voj - nu. *mf* Sa-ma krá - a - by šo -

22 lov na, sa-ma krá - lov - na ce - du - lič - ku psa -
haj - ka, a - by šo haj - ka na voj - nu dos - ta -

28 la, ce - du - lič - ku psa - la, *f* Ne-bo-gaj,
la, na voj - nu dos - ta - la.

34

1.

ne-bo-gaj, čá - ry ne-bo gaj, ne-bo-gaj, ne-bo-gaj,

39

2.

čá - ry ne - bo - gaj, bo - gaj, bo - gaj,

42

bo - gaj, bo - gaj, čá - ry ne - bo - gaj.

Zahraj si píseň Na tu svatú Katerinu.

V jaké tónině je píseň napsaná?.....
Vyznač v doprovodu základní harmonické funkce.

Najdeš v písničce dvě kontrastní části? Povídejte si s učitelem o tom, jakou mají tyto části náladu.

Zahraj si ještě jednou melodii písně. Jaké intervaly tvoří melodii?

.....

Touha po jaru

W. A. Mozart

Vesele

1 2 3 5 3 2 1 4

Pojď, má - ji, blíž, at' rá - zem zas pí - seň há - jem zní, at'

6 2

ú - do - lím i srá - zem se kvít - ka roz - pest - ří. Ach

10 3 2 1 5 2

já bych už tak rá - da šla vlou - ku věn - ce vít, vždy

14

srd - ce mé si žá - dá jen chví - li šťastn - no být.

V Jaké tónině je písnička napsaná?.....
Vyznač v doprovodu základní harmonické funkce.

Připiš akordové značky nad melodií podle doprovodu v levé ruce.

Teče voda proti vodě

Moderato česká z Berounska

A

The musical score is written for piano in 3/4 time, key of D major. It consists of three systems of four measures each. The first system starts with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The melody is in the right hand, and the accompaniment is in the left hand. The lyrics are: 'Te-če vo - da pro-ti vo - dě, ví - tr do ní fou - ká,'. The second system starts with measure 5 and includes chord markings D, A, E7, and A above the staff. The lyrics are: 'má pa-nen - ka mo-dro - o - ká z o - ké - neč - ka kou - ká,'. The third system starts with measure 9 and includes chord markings D, A, E7, E7, and A above the staff. The lyrics are: 'má pa-nen - ka mo-dro-o - ká z o - ké - neč - ka kou - ká.'.

Te-če vo - da pro-ti vo - dě, ví - tr do ní fou - ká,

5 D A E⁷ A
má pa-nen - ka mo-dro - o - ká z o - ké - neč - ka kou - ká,

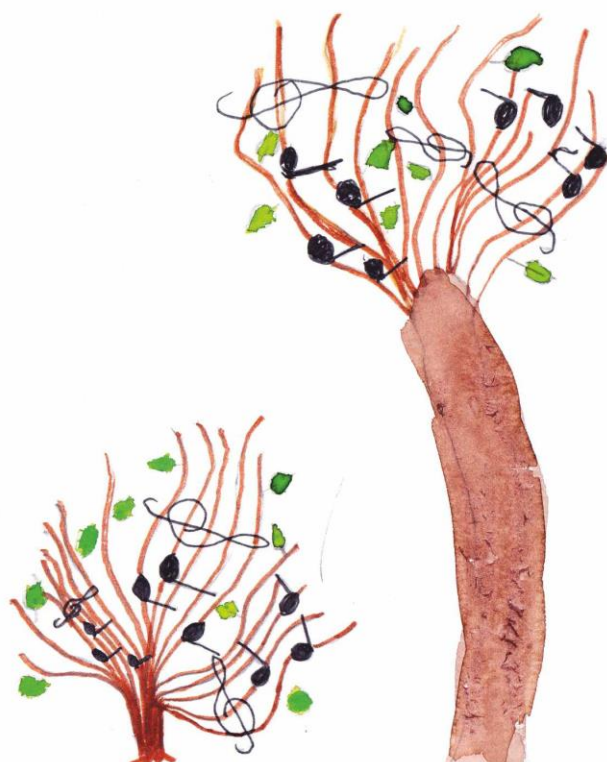
9 D A E⁷ E⁷ A
má pa-nen - ka mo-dro-o - ká z o - ké - neč - ka kou - ká.

V jaké tónině je píseň napsaná?.....

Vytvoř si doprovod podle akordových značek. Snaž se o jednohlasý doprovod v levé.

Základní umělecká škola Trutnov
Krkonošovo náměstí 73, 541 01 Trutnov
www.zustrutnov.cz

